

Aantrekkelijk lezen

Schoolminor

Aantrekkelijk lezen

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Praktijkprobleem	6
3. Theoretisch kader	8
3.1 Goed leesonderwijs	8
3.2 Kerndoelen leesonderwijs	8
3.3 Leerkrachtvaardigheden	9
3.4 Belang van leesbevordering	10
3.5 Manieren van leesbevordering	10
Vertellen	11
Interactief werken met prentenboeken	11
Vrij lezen	11
Voordragen van en werken met gedichten	12
Praten over verhalen	12
Mondelinge en schriftelijke presentaties	12
Boekenkring	12
Leeslogboek	12
Voorlezen	12
3.6 Ouders en lezen	12
3.7 Media en lezen	14
3.8 Conclusie	15
4. Probleemstelling	16
4.1 Onderzoeksdoel	16
4.2 Onderzoeksvraag	16
4.3 Hypothese	17
5. Onderzoeksaanpak	18
5.1 Onderzoeksmethodiek	18
5.2 Ethische kwesties	19
5.3 Proces van dataverwerking	19
6. Resultaten	20
6.1 Proces van verzameling	20
6.2 Analyse enquêtes	20
6.2.1 Enquêtes ouders	20

6.2.2 Enquêtes leerkrachten	29
6.3 Schoolbibliotheek	30
6.4 Uitkomst van de hypothese	31
7. Conclusies en aanbevelingen	32
7.1 Aanbevelingen	32
7.2 vragen en discussiepunten	33
8. Samenvatting	34
9. Literatuurlijst	35
Bijlagen	36

1. Inleiding

Naar aanleiding van een gesprek met de directeur van mijn stageschool, zijn we tot een onderwerp gekomen waar ik onderzoek naar kan doen. Het onderwerp waar ik me tijdens dit onderzoek op zal gaan richten is leesbevordering. De bevordering van het leesplezier heeft op veel scholen een belangrijke plaats. Een doelstelling is dat leerlingen het lezen niet als een schoolvak ervaren, maar ook als een zinvolle vrijetijdsbesteding. Kinderen die in hun vrije tijd lezen vergroten hun leeservaring en vaak ook hun leesbesteding, wat weer een positief effect heeft op de leerresultaten (Oberon 2009). De school ziet de leerlingen steeds minder en de leerlingen vinden het lezen minder leuk. Mijn onderzoek zal zich gaan richten op het bevorderen van het leesplezier en de leesmotivatie. Om tot antwoorden te kunnen komen maak ik gebruik van onderzoeksvragen. De hoofdvraag achter mijn onderzoek luidt als volgt:

Op welke manier kunnen leerkrachten en ouders op mijn stageschool de leesmotivatie en het leesplezier van kinderen vergroten/bevorderen?

Op de school zijn ze inmiddels ook al bezig met het bevorderen van lezen. De school richt een eigen bibliotheek in zodat de leerlingen eenvoudig op school boeken kunnen lenen en hiervoor niet hoeven te reizen. Mijn onderzoek sluit hier dan ook uitstekend op aan. Deels zal mijn onderzoek aan de praktijk gekoppeld zijn, hoe kunnen leerkrachten het lezen bevorderen. Ook zal ik ouders in mijn onderzoek betrekken, lezen vindt niet alleen maar op school plaats, maar hoort ook thuis plaats te vinden.

2. Praktijkprobleem

Wat is het praktijkprobleem?

Het schoolteam geeft aan dat er steeds minder gelezen wordt door invloed van de media. Het valt de school op dat kinderen veel liever tv kijken of op internet zitten dan dat ze een boek pakken.

Wie heeft daarmee te kampen?

Zowel de leerkracht als de leerling heeft met dit probleem te maken. Voor de leerlingen is het een probleem, omdat ze steeds weer geconfronteerd worden met boeken en lezen, ook wordt er op de computer gelezen, maar dit vinden de leerlingen vaak leuk. Je ziet vaak gevechten ontstaan over het feit wie er als eerste achter het scherm mag zitten. De leerkracht moet het lezen uit boeken aantrekkelijk kunnen maken en ervoor zorgen dat de leerlingen blijven lezen. Ook ouders betrek ik bij het praktijkprobleem. Wanneer er thuis geen boeken aangeboden worden of er wordt bijvoorbeeld thuis niet voorgelezen, komen de leerlingen dus ook niet met boeken in aanraking. Leerlingen moeten thuis dus meer aangespoord worden om te lezen, dit hoeven niet alleen boeken te zijn maar dit kunnen ook kranten zijn.

Wanneer is het een probleem?

Het wordt een probleem wanneer leerlingen echt geen leesplezier meer hebben en de motivatie dus totaal weg is.

Waarom is het een probleem?

De bevordering van het leesplezier heeft op veel scholen een belangrijke plaats. Een doelstelling is dat leerlingen het lezen niet als een schoolvak ervaren, maar ook als een zinvolle vrijetijdsbesteding. Kinderen die in hun vrije tijd lezen vergroten hun leeservaring en vaak ook hun leesbesteding, wat weer een positief effect heeft op de leerresultaten (Oberon 2009). Het bevorderen van leesplezier is belangrijk omdat dit onder andere een kerndoel is (SLO, 2014), waar naar gestreefd moet worden. In kerndoel 9 staat het volgende beschreven: 'De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten. Ook kunnen de leesvaardigheden van de leerlingen eronder leiden.' (SLO, 2014) Hiermee bedoel ik zowel het technisch als het begrijpend lezen.

Waar doet het probleem zich voor?

Het probleem doet zich voor in de klas en thuis. Leerlingen ervaren op school het lezen als een verplichting en vinden het vaak saai (Vriens 2010). Doordat het lezen als saai ervaren wordt, lezen de leerlingen thuis ook minder. Ook komen de leerlingen thuis met media in aanraking. Hiermee bedoel ik onder andere computer en televisie. De directeur van de

school geeft aan dat de leerlingen steeds meer spelletjes spelen op de computer en wordt er minder tijd besteed aan het lezen.

Hoe is het probleem ontstaan?

De directeur veronderstelt dat de media een grote invloed hebben op het leesgedrag van zijn leerlingen. Leerlingen kijken liever tv of gaan achter de computer/ tablet dan dat ze een boek pakken en lezen. Om dit goed te kunnen vaststellen zal ik hier een onderzoek naar doen. Toch begint het probleem vaak al thuis. Wanneer daar niet veel gedaan wordt aan lezen, wordt lezen op school vaak ook ervaren als onplezierig en moet de school alle zeilen bijzetten om het lezen weer op niveau te krijgen. Het is belangrijk om ouders ervan te blijven overtuigen van het belang van plezier in lezen (Vriens 2010)

3. Theoretisch kader

3.1 Goed leesonderwijs

Het is belangrijk dat leerlingen goed leren lezen. Overal om je heen kom je tekst tegen die je moet of kunt lezen. Leesvaardigheid is een voorwaarde om goed te functioneren op de school en in de maatschappij. Door te lezen leer je meer woorden kennen en doe je ervaringen op, die je anders niet op doet. Door te lezen kun je de wereld ontdekken, je maakt kennis met andere culturen en landen. Lezen biedt je de mogelijkheid om even te ontsnappen uit de wereld om je heen, om de dingen die jou bezig houden te herkennen in een verhaal, om emoties te verwerken (Kemmeren, et al., 2006). Door te lezen, nemen leerlingen kennis tot zich over verschillende vakgebieden. Lezen is dus nodig om te leren (Fiori & Hardeveld, 2013). Kinderen leren vooral lezen dóór te lezen. Maar hoe maak je dat lezen aantrekkelijk? Kinderen lezen alleen maar als ze het leuk vinden om ook die 'leeskilometers' te maken. Daarin hebben wij als leerkracht een belangrijke taak, goed en leuk leesonderwijs aanbieden. Volgens Fiori & Hardeveld (2013) is het zo dat wanneer een leerling goed is in lezen, de leerling meer gaat lezen en daardoor ook steeds beter leest. Maar wanneer een leerling niet zo goed is in lezen, lees je niet graag en ga je dan ook steeds slechter lezen. Het is dus belangrijk dat ook leerlingen die niet zo goed kunnen lezen gemotiveerd worden om te lezen. Zwakkere lezers hebben vaak minder zelfvertrouwen en maar een beperkte motivatie om te leren. Leesvaardigheid heeft een directe invloed op het zelfstandig verwerven van kennis en op de sociale redzaamheid (Fiori & Hardeveld, 2013). Onderzoek van Mol (2010) sluit hierop aan: kinderen en jongeren die veel lezen, belanden hoger op de maatschappelijke ladder.

3.2 Kerndoelen leesonderwijs

In de Kerndoelen Basisonderwijs is vastgelegd wat het aanbod van scholen moet zijn met betrekking tot de vakgebieden. Iedere school moet ervoor zorgen dat het onderwijsaanbod zoals de kerndoelen dit aangeven aan de orde komt. Wat betreft het onderdeel lezen komen er 6 kerndoelen aan bod waarvan 1 gericht op het werken met kinderliteratuur en leesbevordering. Hieronder de 6 kerndoelen (SLO, 2014) :

Kerndoel 4: De leerlingen leren informatie achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.

Kerndoel 6: De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten, en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen.

Kerndoel 7: De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.

Kerdoel 9: De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.

Kerdoel 10: De leerlingen leren bij de doelen onder 'mondeling taalonderwijs' en 'schriftelijk taalonderwijs' strategieën te herkennen, te verwoorden, te gebruiken en te beoordelen.

Kerdoel 12: De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden. Onder 'woordenschat' vallen ook begrippen die het leerlingen mogelijk maken over taal te denken en te spreken.

Om de kerndoelen goed in de praktijk uit te laten komen heeft Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO) samen met Expertise Centrum Nederlands (ECN) tussendoelen en leerlijnen ontwikkeld. Dit betekent voor het werken met boeken, dat vooral de tussendoelen beginnende en gevorderde geletterdheid van belang zijn. Dit houdt in dat kinderen van de groepen 1 tot en met 4 leren hoe een boek eruit ziet en hoe je met boeken kunt werken. Ze leren woorden ontdekken en kunnen naar verloop van tijd zelf verhalen lezen. Wanneer ze ouder worden wordt er ontdekt dat lezen belangrijk is en dat je er plezier aan kunt beleven. Ze leren soorten teksten onderscheiden en gaan steeds beter lezen.

3.3 Leerkrachtvaardigheden

Als leerkracht heb je een grote rol wat betreft het lezen bij en met kinderen. Als leerkracht kun je ervoor zorgen dat leerlingen gaan lezen (door het toe te passen in het rooster), dat er een plezierig leesklimaat heerst in de klas. Wanneer leerlingen na 8 jaar het basisonderwijs verlaten en ze plezierig terug kijken naar het leesonderwijs, dan heb jij als leerkracht een fijn leesklimaat gecreëerd. Lezen moet namelijk niet als ergernis worden gezien bij leerlingen, maar leerlingen moeten lezen en dit als plezierig ervaren. Soms kun je er als leerkracht met relatief simpele middelen toe bijdragen dat kinderen gemotiveerd worden om te lezen. Een aantal van deze middelen zijn terug te vinden in de literatuur, onder ander in het boek van (Kemmeren, et al., 2006). Deze manieren zijn eerder in dit verslag terug te lezen.

Het boek van Kemmeren, et al., (2006) is gericht op studenten die de PABO volgen. In dit boek staat een stuk beschreven over hoe je op de PABO al werkt aan je leerkrachtvaardigheden wat betreft leesbevordering. Hieronder worden deze vaardigheden nader beschreven. Op de PABO wordt gewerkt met SLB- competenties. Dat zijn competenties die beschreven zijn door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren en ander onderwijspersoneel. Wanneer je leerkracht wilt worden moet je je bekwaam maken in deze competenties. Als je kinderen wilt begeleiden in hun leesontwikkeling, moet je beschikken over specifieke vaardigheden, kennis en attitudes.

Als leerkracht moet je kinderboeken kunnen kiezen, deze boeken moeten dan gericht zijn op de leeftijd, interesses, maar ook op de ontwikkeling van het kind. Je moet dus beschikken over enige kennis wat betreft jeugdliteratuur.

Het presenteren van boeken is een tweede vaardigheid waarover je moet beschikken. Hierbij draait het vooral om het voorlezen, je moet kunnen voorlezen met aandacht voor spraaktempo, stemgebruik, contact met de leerling, sfeer, mimiek en gebaren. Wanneer je

dit allemaal beheerst heb je de leerlingen aan je lippen hangen en interesseren zij zich ook echt voor het verhaal.

Ook is het belangrijk dat je weet hoe je boeken op andere manieren aan de aandacht kunt brengen, door bijvoorbeeld een leeskring. Je bent verder in staat om gesprekken te voeren met leerlingen over boeken. Leerlingen leren hierbij praten over boeken, niet alleen maar of ze het boek leuk of stom vonden maar ook waarom ze dat vinden.

Wanneer jij als leerkracht een aantrekkelijke leesomgeving creëert in de klas, daag je de leerlingen ook uit om te gaan lezen. En wanneer er dan leuke werkvormen worden gebruikt, zullen de leerlingen het lezen steeds leuker gaan vinden. De manier waarop je dus met het leesonderwijs om gaat is van groot belang. Tot slot moet je als leerkracht altijd op de hoogte zijn wat betreft de ontwikkelingen op leesgebied.

Kort samengevat moet je als leerkracht de volgende punten beheersen:

- Je bent in staat specifieke kinderboeken te kiezen.
- Je beschikt over enige kennis van jeugdliteratuur.
- Je kunt boeken presenteren (boeken onder de aandacht brengen).
- Je moet goed kunnen voorlezen.
- Je kunt een aantrekkelijke leesomgeving creëren.
- Je bent op de hoogte van de ontwikkelingen op leesgebied.

3.4 Belang van leesbevordering

Leerlingen die moeite hebben met technisch en/of begrijpend lezen hebben volgens Fiori & Hardeveld (2013) in de loop der jaren negatieve ervaringen opgedaan, waardoor zij niet meer gemotiveerd zijn om te lezen. Daardoor zijn deze leerlingen steeds minder gaan lezen en zo in een neerwaartse spiraal terecht gekomen. Volgens een onderzoek van Mol (2010) is aangetoond dat leerlingen die plezier beleven aan het lezen van boeken, vaker lezen, wat hun taal- en leesvaardigheden vergroot en het lezen van boeken sneller tot een succeservaring maakt. Dit motiveert hen om te blijven lezen en hun taal- en leesvaardigheden te blijven uitbreiden. Leerlingen die moeite hebben met lezen, ervaren waarschijnlijk minder leesplezier, wat de kans verkleint dat ze er voor kiezen om bijvoorbeeld ook boeken te gaan lezen in hun vrije tijd. Zo bereiden deze zwakke lezers hun taal- en leesvaardigheden niet extra uit (door ook thuis er aan te werken) en zullen ze op school ook steeds verder achter raken. Zo worden de sterke lezers steeds sterker, en zal het verschil tussen de sterke en zwakke lezers steeds groter worden (Fiori & Hardeveld, 2013).

3.5 Manieren van leesbevordering

Er is een groot aantal leesbevorderingprojecten ontwikkeld de afgelopen jaren. Aan leesbevordering kan op veel manieren aandacht worden gegeven. Er kan gekozen worden voor verschillende werkvormen. Leesbevordering kun je apart nemen maar het kan ook aangesloten worden bij andere vakken. Zowel het introduceren van boeken als het evalueren kan op allerlei manieren worden vormgegeven. Bekende werkvormen zijn de boekbespreking en de leeskring. Ook komen er vaak werkbladen tevoorschijn als evaluatie van een boek. Er wordt dan gevraagd naar de persoonlijke ervaring van het boek. Op veel scholen is al een bibliotheek aanwezig, in veel scholen is in de klas ook al wel een boekenkast te vinden waaruit leerlingen boeken kunnen pakken om te lezen. Voorlezen en vrij lezen zijn

leesvormen die gebruikt worden om het lezen te bevorderen. Ook maken scholen altijd gebruik van de activiteiten die in het kader van de Kinderboekenweek uitgevoerd kunnen worden, dit in combinatie met de bibliotheek. Tegenwoordig krijgen scholen soms ook een bibliotheek in de school. Op desbetreffende onderzoeksschool zijn ze inmiddels ook bezig met het opstarten van een eigen bibliotheek in de school. Ook de media kunnen ingezet worden als het om het bevorderen van het lezen gaat. Dit wordt nader toegelicht in het kopje media en lezen verderop in dit verslag.

Zoals hierboven beschreven kun je werkvormen ook opnemen in andere vakken. Er zijn dan ook 2 soorten werkvormen: basiswerkvormen en geïntegreerde werkvormen. Onder de basiswerkvormen verstaan we: vertellen, voorlezen, interactief werken met prentenboeken, vrij lezen, voordragen van en werken met gedichten, praten over verhalen, mondelinge en schriftelijke presentaties, de boekenkring en het leeslogboek. En onder de geïntegreerde werkvormen verstaan we: het boekproject, thematisch werken, de verhaallijnmethode of een kunstproject.

Toch hebben al deze activiteiten/werkvormen als doel om kinderboeken onder de aandacht te brengen, zodat kinderen zelf gaan lezen, of om verbindingen te leggen met andere onderwijsinhouden of –doelen (Walta, 2014).

Hieronder volgt een korte toelichting op alle werkvormen die Walta (2014) hanteert. En de werkvormen waarop mijn onderzoek gebaseerd zal zijn. Ik maak gebruik van de volgende werkvormen die ik hieronder verder toe zal lichten.

- Vertellen
- Interactief werken met prentenboeken
- Vrij lezen
- Voordragen van en werken met gedichten
- Praten over verhalen
- Mondelinge en schriftelijke presentaties
- Boekenkring
- Leeslogboek
- Voorlezen

Vertellen

Bij vertellen gaat het om het persoonlijke, directe contact tussen verteller en publiek. Een verteller vertelt verhalen uit boeken na of bedenkt zelf verhalen. Deze verhalen worden op persoonlijke wijze gebracht (Walta, 2014).

Interactief werken met prentenboeken

Bij interactief werken met prentenboeken, wordt een prentenboek niet alleen voorgelezen maar zullen er meerdere activiteiten ontworpen worden rondom het verhaal/prentenboek. Deze werkvorm wordt vooral gehanteerd bij de kleuters. Voor de groepen 3 tot en met 8 is het aanbod van prentenboeken gering.

Vrij lezen

Ook wel stillezen genoemd. Vaak een vast moment op het rooster waarop leerlingen zelfstandig in een door hun gekozen boek kunnen lezen. Vrij lezen is met name effectief wanneer dit elke dag gebeurt, en dan vaak op een vast moment (Walta, 2014).

Voordragen van en werken met gedichten

Uit gedichten kun je veel leren. Zij bieden de taal op een andere manier aan. Naar aanleiding van een gebeurtenis of op vaste momenten in de week kan er gewerkt worden met gedichten in de klas. Vanaf groep 3 kunnen leerlingen ook zelf gedichten gaan maken en voordragen.

Praten over verhalen

Door te praten over verhalen wordt een lezer zich bewust van wat hij gelezen heeft en hoe hij dat heeft ervaren: de belevingswereld van het boek wordt geplaatst binnen het referentiekader van een lezer (Walta, 2014).

Mondelinge en schriftelijke presentaties

Een mondelinge presentatie houdt in dat je een presentatie geeft voor een groep en alles in je eigen woorden overbrengt op deze groep. Een schriftelijke presentatie is bijna hetzelfde alleen wordt dan alles in eigen woorden vastgelegd in schrift.

Boekenkring

De boekenkring is de verbindende werkvorm binnen de leesbevordering. Zowel de leerkracht als de leerlingen leveren een bijdrage in de boekenkring. Een boekenkring kan gehouden worden in alle groepen van de school.

Leeslogboek

Verslagen typen over een boek is natuurlijk een saaie klus. Daarom is het maken van een leeslogboek een mooi alternatief. Een leerling houdt hierin bij welke boeken zij gelezen hebben. Deze boeken geven ze dan een waardering. Aan het eind van het jaar kan hier een top 3 van leukste boeken uitkomen.

Voorlezen

Bij voorlezen staat geschreven tekst centraal, deze geschreven tekst wordt ondersteund door mimiek en de intonatie van de voorlezer. Voorlezen is bij leesbevordering de belangrijkste werkvorm. Bij het voorlezen staat de boekenkeuze voorop (Walta, 2014).

3.6 Ouders en lezen

Lezen moet je leren, zowel thuis als op school. Een stimulerende leesomgeving en tijd om te lezen zijn van groot belang om de lezer te vormen en te motiveren. De rol van ouders is hierin erg belangrijk. Kinderen van ouders die veel lezen, voorlezen, praten over boeken en

een rijk gevulde boekenkast hebben, lezen zelf ook meer en zijn leesvaardiger. Maar niet elke ouder is in staat om een dergelijke leesopvoeding aan te bieden. Daarom is het belangrijk dat deze ouder wel aangespoord wordt om thuis ook met (voor)lezen bezig te zijn. Het voorlezen en praten over boeken thuis vindt voor een kind plaats in een ongedwongen situatie, het kind voelt zich veilig thuis en vindt het vaak gezellig. Doordat het kind thuis ook al oefent met lezen, vergroot het zijn woordenschat en doet het extra leeservaring op, wat de leesmotivatie ook weer stimuleert. Hiervan profiteert het kind op school tijdens het lezen maar ook bij andere vakken. Een stimulerende leesomgeving bestaat ten eerste uit het goede voorbeeld geven, het is positief voor een kind als ze hun ouders zien lezen of er allerlei leesmateriaal in huis is. Ten tweede is voorlezen van belang, tijdens het voorlezen wordt het kind in aanraking gebracht met verhalen. Ook wanneer hij of zij zelf al kan lezen is voorlezen goed, vooral wanneer teksten zijn die nog te moeilijk zijn voor hen om zelf te lezen. Op deze manier krijgen ze vertrouwen, dit komt de leesmotivatie weer ten goede. Ook heeft het praten over boeken een positief effect op de leesmotivatie. Ten vierde is het hebben van eigen boeken een must have voor een kind. Dit vergroot de betrokkenheid. Kinderen willen namelijk graag het boek vaker lezen, ze zijn dan vertrouwd met de tekst. En als laatste is een bezoekje aan de bibliotheek of een boekenwinkel ook niet gek. Kinderen kunnen hier zelf boeken uitzoeken naar hun eigen smaak (Stichting Lezen, 2014).

3.7 Media en lezen

Tegenwoordig maken kinderen gebruik van de media. Ze hebben een spelcomputer thuis en in iedere woonkamer staat wel een televisie. Tegenwoordig is er in de meeste huishoudens een tablet te vinden, waar overigens ook zeer educatieve spellen op te spelen zijn. Maar hoe krijgen we de kinderen die liever een tekenfilm kijken of een game controller in de handen hebben, met een goed boek of tegenwoordig een e-book op de bank? Mijn vraag is dan ook: hoe krijgen we media en lezen dan samen? Het lijkt raar maar televisie kijken kan ook leiden tot leesbevordering (Kemmeren, et al., 2006). Kinderen zijn gewend aan het snelle wisselende beeld en de actie op de televisie, hierdoor is het mogelijk om de televisie als mogelijkheid te zien wat betreft leesbevordering. De televisie bevat bijvoorbeeld programma's zoals Het Klokhuis. In uitzendingen van Het Klokhuis wordt vaak over boeken gepraat. Auteurs en illustrators worden gepubliceerd, er wordt uitgelegd hoe boeken gemaakt worden en hoe de verhalen tot stand kunnen komen. Deze informatie kun je in de klas weer gebruiken bij bijvoorbeeld een boekbespreking of om een auteur waar jij een boek van voorleest in het licht te zetten. Ook wanneer je met de klas aan de slag gaat om zelf een boek te maken kan deze informatie zeer nuttig zijn. In kleuterprogramma's wordt er veel met boeken gewerkt. Neem bijvoorbeeld een programma als Sesamstraat. In dit programma wordt vaak voorgelezen uit een boek aan de kinderen. Wanneer je in de klas een keer hebt voorgelezen uit een boek dat toevallig ook bij Sesamstraat te horen is, kunnen kinderen dit ervaren als hun boek dat op de televisie is (Kemmeren, et al., 2006). Er zijn ook methodes die gebruik maken van de media. In deze methodes zijn er extra lesactiviteiten die te maken zijn op de computer. Dit zijn lesactiviteiten voor zowel de zwakke als de sterke lezer. Dan hebben we nog de dvd, ook een middel om boeken aan bod te brengen. Veel (prenten)boeken zijn verfilmd en op dvd uitgebracht. Prentenboeken die op film uitgebracht zijn, kunnen bij kleuters die een slechte concentratie hebben tijdens het voorlezen een uitkomst zijn. De leerlingen kunnen vooraf dat het boek voorgelezen wordt de film eventueel al een keer bekijken. Tijdens het voorlezen van het boek krijgen de leerlingen dan meer mee van het verhaal en zullen het gewoon volgen. Ze kunnen zich dan een betere voorstelling maken van het boek. Maar niet alleen voor de kleuters zijn verfilmde boeken een uitbereiding van het leesonderwijs. In de hogere groepen kun je bijvoorbeeld andere films nemen. Hier kun je weer verschillende activiteiten mee doen. Je kunt het boek gaan vergelijken met de film, is dit allemaal wel hetzelfde? Niet alleen kun je boeken zien (echte boeken of verfilmde boeken) ook is er de mogelijkheid om alleen te luisteren naar het geluid van een voorleesstem. De zogenaamde voorleesboeken kunnen voor de zwakke lezers een ondersteuning zijn tijdens het zelfstandig lezen. De leerling wordt als nog begeleid door een stem, maar dan via een koptelefoon.

3.8 Conclusie

Het is belangrijk dat leerlingen goed leren lezen. Dit om later goed te kunnen functioneren in de maatschappij. Ook is plezier hebben in het lezen een belangrijke factor in het onderwijs. Er is hier speciaal een kerndoel voor, namelijk kerndoel 9 (SLO, 2014): De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten. Het is belangrijk dat leerlingen plezier gaan beleven in het lezen. Het is gebleken dat leerlingen die moeite hebben met lezen negatieve ervaringen opdoen op het gebied van hun leesvaardigheid. Ze raken niet meer gemotiveerd en komen zo in een neerwaartse spiraal terecht. Wanneer je plezier beleeft aan het lezen van boeken vergroot dit ook de leesvaardigheden. Dit kan weer leiden tot succeservaringen. Het is dus belangrijk dat er aan leesbevordering gedaan wordt in de klas. Niet alleen in de klas moet het lezen bevorderd worden maar ook thuis. Leesbevordering hoeft niet alleen maar via boeken. De media, zoals televisie-uitzendingen kunnen ook ingezet worden. Er zijn dan ook verschillende mogelijkheden om het leesplezier en de leesmotivatie te vergroten. Om het lezen te bevorderen zijn er een aantal werkvormen waarmee je als leerkracht kunt werken. Deze werkvormen hebben als doel om kinderboeken onder de aandacht te brengen. Dit zodat kinderen zelf gaan lezen, of om verbanden te leggen met andere onderwijsinhouden of –doelen. Ook is het belangrijk dat je zelf als leerkracht beschikt over een aantal vaardigheden. Zo moet je bijvoorbeeld beschikken over enige kennis van kinderboeken/jeugdliteratuur, goed kunnen voorlezen en je bent op de hoogte van de ontwikkelingen op leesgebied. Andere vaardigheden en uitleg zijn terug te lezen in hoofdstuk 3.3.

4. Probleemstelling

4.1 Onderzoeksdoel

Aan het eind van mijn onderzoek zal ik enkele aanbevelingen doen aan de school, wat betreft het vergroten van het leesplezier en de leesmotivatie.

Ik wil gaan kijken hoe je lezen kunt bevorderen, zodat het leesplezier vergroot wordt en leerlingen dus meer gaan lezen. Wat waarschijnlijk een beter resultaat oplevert wat betreft het technisch en begrijpend lezen. Om erachter te komen hoe je het lezen kunt bevorderen maak ik gebruik van de volgende hoofdvraag, die ik vervolgens probeer te beantwoorden middels de deelvragen.

4.2 Onderzoeksvraag

Hoofdvraag:

Op welke manier kunnen leerkrachten en ouders op mijn stageschool de leesmotivatie en het leesplezier van kinderen vergroten/bevorderen?

Om op mijn hoofdvraag een antwoord te kunnen geven moet ik mij verder verdiepen. Dit doe ik middels de volgende deelvragen die zowel door een theoretisch onderzoek als vanuit de praktijk beantwoord zullen worden.

Deelvragen:

Theoretische vragen

- *Wat zijn de uitgangspunten van goed leesonderwijs met betrekking tot leesbevordering?*
- *Welke manieren zijn er om het lezen te bevorderen?*
- *Welke leerkrachtvaardigheden zijn er nodig bij het bevorderen van leesonderwijs?*

Praktijkgerichte vragen

- *Wat wordt er al op school gedaan aan leesbevordering?*
- *Wat is de invloed van ouders op het bevorderen van het leesplezier en de leesmotivatie?*
- *Welke verbeteringen kunnen er op school nog toegepast worden wat betreft het bevorderen van leesplezier en leesmotivatie?*

4.3 Hypothese

Via dit onderzoek wil ik aanbevelingen kunnen doen en eventueel uitproberen wat betreft het bevorderen van het leesplezier en van de leesmotivatie op de school. Uit eigen ervaring van mezelf vroeger als in stageklassen weet ik dat lezen niet altijd door iedereen als leuk wordt ervaren. Na een gesprek met de directeur is dit ook gebleken. Het schoolteam geeft aan dat er steeds minder gelezen wordt door invloed van de media. Het valt de school op dat kinderen veel liever tv kijken of op internet zitten dan dat ze een boek pakken. De directeur van de school geeft aan dat de leerlingen steeds meer spelletjes spelen op de computer en wordt er minder tijd besteed aan het lezen. Ik verwacht dan ook dat de leerlingen op de school weinig leesplezier hebben. Ik verwacht dat ik door middel van verzamelde informatie een aanbeveling kan doen en kan uitproberen.

5. Onderzoeksaanpak

Tijdens mijn onderzoek ga ik kijken op welke manier de school het leesplezier en de leesmotivatie kan bevorderen. Mijn onderzoek is gericht op de hele school. Dit omdat ik alle leerkrachten erbij wil betrekken. Om het onderzoek te beperken zal ik me meer gaan richten op mijn eigen stagegroep. Hiermee bedoel ik dat ik bijvoorbeeld thematafels (manier van leesbevordering) in mijn eigen klas zal inrichten en niet door de gehele school.

5.1 Onderzoeksmethodiek

Op de volgende praktijkgerichte vragen wil ik op verschillende manieren antwoord verkrijgen:

- *Wat wordt er al op school gedaan aan leesbevordering?*

Deze vraag zal ik beantwoorden door middel van een enquête aan de leerkrachten van desbetreffende basisschool. De manier waarop zal liggen aan de tijd die de leerkrachten voor mij vrij kunnen maken.

- *Wat is de invloed van ouders op het bevorderen van het leesplezier en de leesmotivatie?*

Om antwoord te krijgen op deze vraag zal ik deels al literatuur bestudeerd hebben. Maar om in de praktijk te gaan kijken wat ouders daadwerkelijk doen aan lezen thuis, zal ik een enquête maken en deze laten invullen door de ouder of verzorger. Thuis lezen is belangrijk, ik wil gaan onderzoeken wat de ouders al doen aan het lezen thuis. Wordt er thuis veel gelezen? Wat vinden zij belangrijk aan lezen en doen ze veel aan lezen met hun kinderen?

- *Welke verbeteringen kunnen er op school nog toegepast worden wat betreft het bevorderen van leesplezier en leesmotivatie?*

Hierbij zal ik de bibliotheek beschrijven. En gaan kijken wat er verder aan leesmateriaal in de school aanwezig is. Ook sluiten de antwoorden op de vorige twee vragen aan op deze deelvraag.

5.2 Ethische kwesties

Om ethische problemen te voorkomen zal ik in mijn onderzoek zorgvuldig met de resultaten van de observaties, enquêtes en de gesprekken met leerkrachten omgaan. Ik zal in mijn onderzoek de anonimiteit van de betrokkenen waarborgen. Dat doe ik door enquêtes geheel anoniem te laten invullen. Ik vraag aan de leerkrachten en directie toestemming om dit onderzoek te mogen doen. Belanghebbenden kunnen mijn onderzoek ten allen tijde inzien. Ik probeer de betrokkenen zo min mogelijk te belasten door middel van duidelijke communicatie.

5.3 Proces van dataverwerking

Er zullen gesprekken gevoerd worden en enquêtes afgenomen worden. De informatie die ik verzamel uit de enquêtes zullen nog in kaart gebracht moeten worden om hier conclusies uit te kunnen trekken. Enquêtes vallen onder de gestructureerde dataverzameling. Ik heb voor mijn enquête getwijfeld tussen enkelekeuzevragen, meerderekeuzevragen of schaalvragen. Mijn enquête schaal waarschijnlijk bestaan uit de combinatie van enkelekeuze- en meerderekeuzevragen. Wanneer je meerderekeuzevragen combineert met enkelekeuzevragen kan dit nieuwe data opleveren waarmee je wellicht een beter antwoord kan krijgen op je onderzoeksvraag. Je kunt geen gemiddelde uitrekenen maar je kunt wel zien welke antwoorden het meest of het minst gekozen zijn en hier dus weer conclusies uit trekken. (Donk & Lanen, 2010)

Week	Deadlines en activiteiten
3.4	Dataverzameling
3.9	Analyse en conclusie
4.4	Rapportage (concept)
4.6	Inleveren onderzoeksrapport
4.7	Vorbereiden op de conferentie
4.10	Conferentie: presentatie

6. Resultaten

6.1 Proces van verzameling

Om een helder beeld te krijgen van wat er thuis al aan lezen gedaan wordt en hoe ouders/verzorger hier in staat, heb ik een enquête gemaakt. In deze enquête vraag ik naar het leesplezier dat zij zien bij hun kind en de mate waarin er thuis met boeken gewerkt wordt. Ik heb gekozen om voor de enquêtes die ik aan de ouders wil afnemen 2 soorten vragenlijsten te maken. Het is namelijk niet realistisch om de vragen die de hogere groepen betreft ook aan de kleuters te stellen. Bij de kleuters staat het voorlezen namelijk meer centraal dan het zelf lezen. In hoofdstuk 6.2.1 is de analyse van deze enquêtes te zien.

Om te kijken wat er in de school al aan leesbevordering gedaan wordt heb ik een korte enquête afgenomen bij de leerkrachten. Hierin wordt gevraagd naar het aantal leesuren in de week en zal ik een beeld krijgen van de verschillende werkvormen die gehanteerd worden in de school. In hoofdstuk 6.2.2 is de analyse van deze enquête te vinden. Ook zal ik uit deze analyse de conclusie kunnen trekken wat er nog meer in de school gedaan kan worden aan leesbevordering. Tevens zal ik een beeld schetsen van de schoolbibliotheek. Die sinds februari aanwezig is in de school. Hierover is meer te lezen in hoofdstuk 6.3. Ik heb een kleine observatie gedaan. In deze observatie heb ik globaal gekeken naar wat de bibliotheek aanbiedt, hoe de relatie is met andere (lees)projecten, zijn er behalve in de bibliotheek op andere plekken in de school ook nog boeken aanwezig en hoe zetten ouders zich in binnen het leesonderwijs. Deze observatie is terug te vinden als bijlage. Ik heb me niet verdiept in de boekenkasten die te vinden zijn in de klassen. Dit was wel eerst het plan van aanpak, maar naar aanleiding van de enquête aan de leerkrachten werd geconstateerd dat er in de klas zelf ook al veel aan lezen gedaan werd.

6.2 Analyse enquêtes

De analyse van de enquêtes die aan de ouders zijn afgenomen is te vinden in hoofdstuk 6.2.1. De analyse van de enquête gericht aan de leerkrachten is te vinden in hoofdstuk 6.2.2.

6.2.1 Enquêtes ouders

Om een helder beeld te krijgen van wat er thuis al aan lezen gedaan wordt en hoe ouders/verzorgers hier in staan, heb ik een enquête gemaakt. In deze enquête vraag ik naar het leesplezier dat zij zien bij hun kind en de mate waarin er thuis met boeken gewerkt wordt.

Ik heb gekozen om voor de enquêtes die ik aan de ouders wil afnemen 2 varianten te maken. Het is namelijk niet realistisch om de vragen die de hogere groepen betreft ook aan de kleuters te stellen. Bij de kleuters staat het voorlezen namelijk meer centraal dan het zelf lezen. Om de enquêtes weer te verzamelen heb ik een brievenbus in de centrale hal gezet.

Ik heb in totaal bij de kleuters 36 enquêtes uitgedeeld en kreeg hiervan 8 enquêtes terug. Dit is een percentage van 22 %.

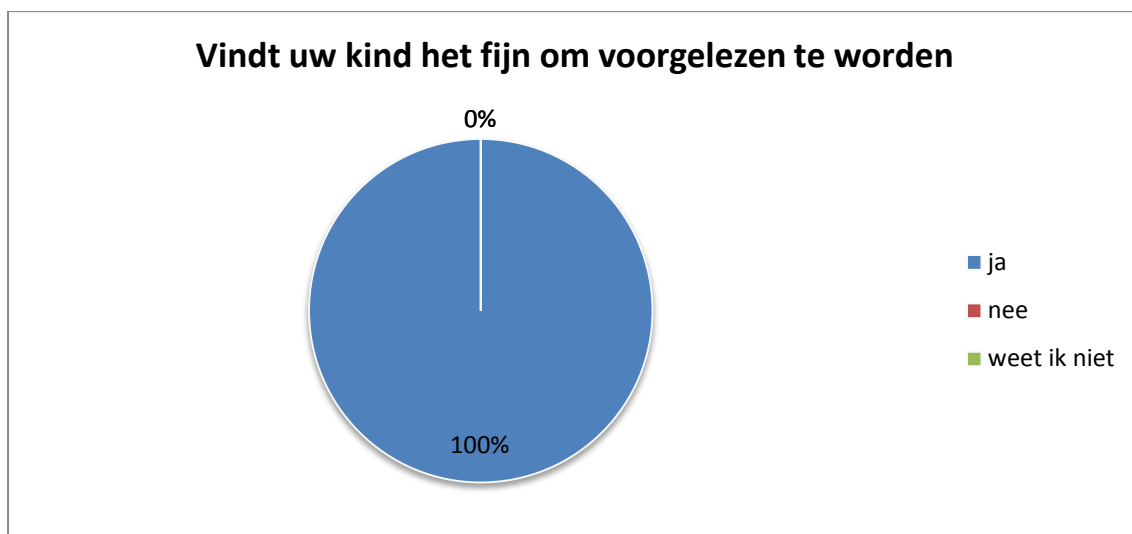
Bij de groepen 3 t/m 8 heb ik aan het jongste lid van de familie een enquête meegegeven, zodat de ouders geen dubbele enquêtes hoefden in te vullen. In totaal heb ik 63 enquêtes uitgedeeld en een teleurstellend aantal van 11 enquêtes terug gekregen. Dit is een percentage van 17.5 %.

De reden van deze lage respons is mij niet duidelijk geworden. Ik heb de ouders zelfs nog extra de tijd gegeven om het in te leveren. Ook zijn de enquêtes tijdig meegegeven en hadden de ouders een ruime week om het in te leveren. Het schoolteam geeft aan dat dit al veel zegt over het leesklimaat. Het schoolteam geeft aan dat de school in een leesarm gebied staat en ouders boeken niet één van de belangrijkste levensbehoeften vindt. Dit hangt ook af van de financiële situatie die per gezin verschillend is, vaak is er geen geld voor een boek. Het schoolteam geeft dan ook aan dat de enquêtes die ik terug gekregen heb vermoedelijk van de gezinnen zijn uit een hoger sociale klasse. Dit is niet te bewijzen omdat de enquêtes anoniem waren.

Hieronder zijn de resultaten van de enquêtes per vraag in grafieken weergegeven. De enquêtes zelf zijn als bijlage te vinden.

Groep 1 en 2

Ik heb in totaal bij de kleuters 36 enquêtes uitgedeeld en kreeg hiervan 8 enquêtes terug. Dit is een percentage van 22 %.

Grafiek 1: het voorlezen van kinderen

In deze grafiek is duidelijk te zien dat van de ondervraagden ieder kind het fijn vindt om voorgelezen te worden.

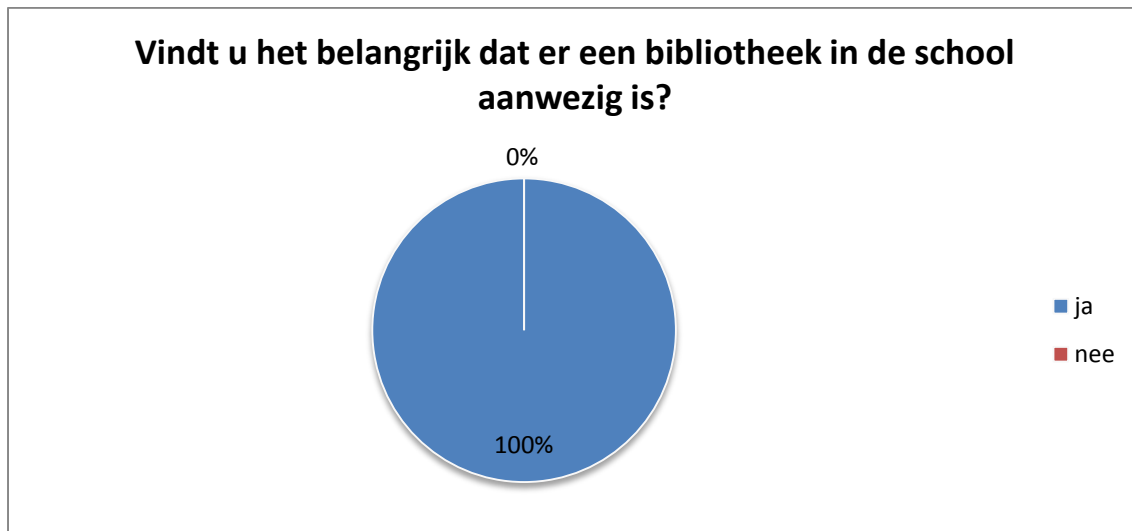
Grafiek 2: frequentie voorlezen

Uit deze grafiek is af te lezen dat in ieder huishouden meerdere keren per week voorgelezen wordt.

Grafiek 3: plezier in lezen

100% van de ondervraagden stelt dat hun kind plezier heeft in het (voor)lezen van boeken.

Grafiek 4: belang bibliotheek in de school

Alle ondervraagden waarvan ik response heb gekregen, stellen dat ze het belangrijk vinden dat er een bibliotheek aanwezig is in de school.

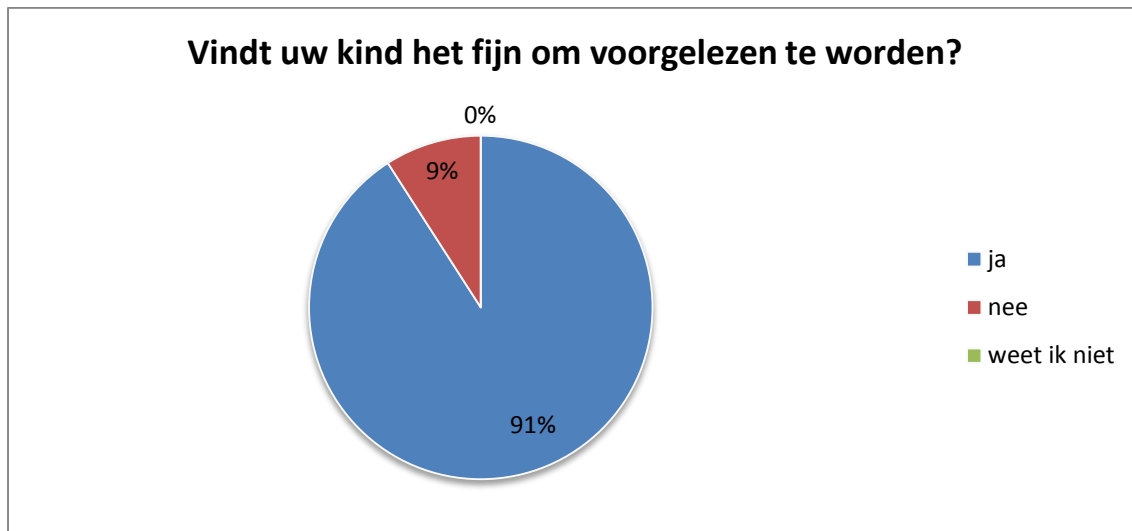

Grafiek 5: geleende boeken uit bibliotheek

Ook lezen deze ondervraagden uit de geleende boeken.

Groep 3 t/m 8

Bij de groepen 3 t/m 8 heb ik aan het jongste lid van de familie een enquête meegegeven. In totaal heb ik 63 enquêtes uitgedeeld en een teleurstellend aantal van 11 enquêtes terug gekregen. Dit is een percentage van 17.5 %.

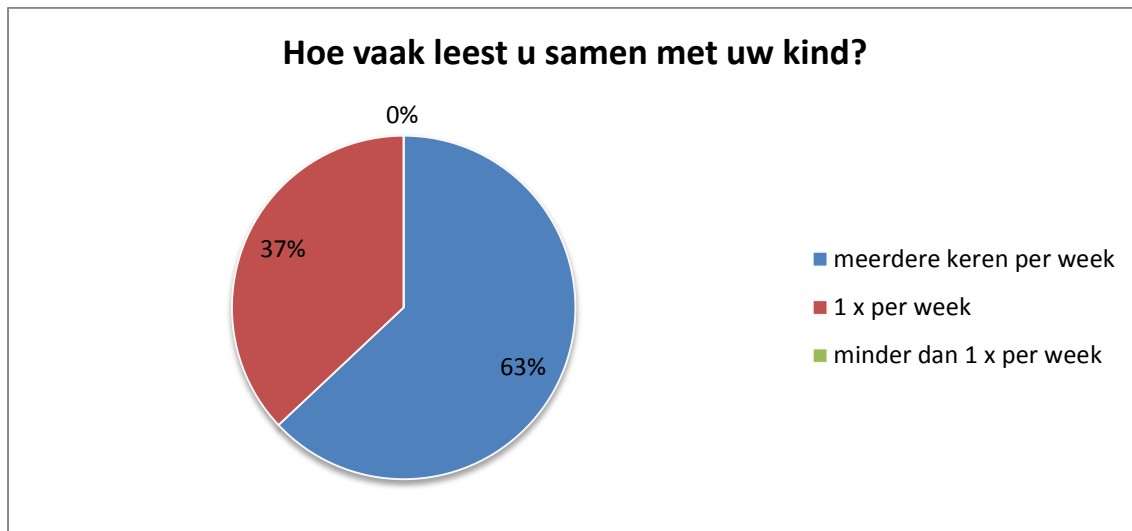
Grafiek 6: het voorlezen van kinderen

Ruim 91% van de ondervraagden die response hebben gegeven op de enquête, geeft aan dat hun kinderen het fijn vinden om voorgelezen te worden. 9% waardeert dit niet.

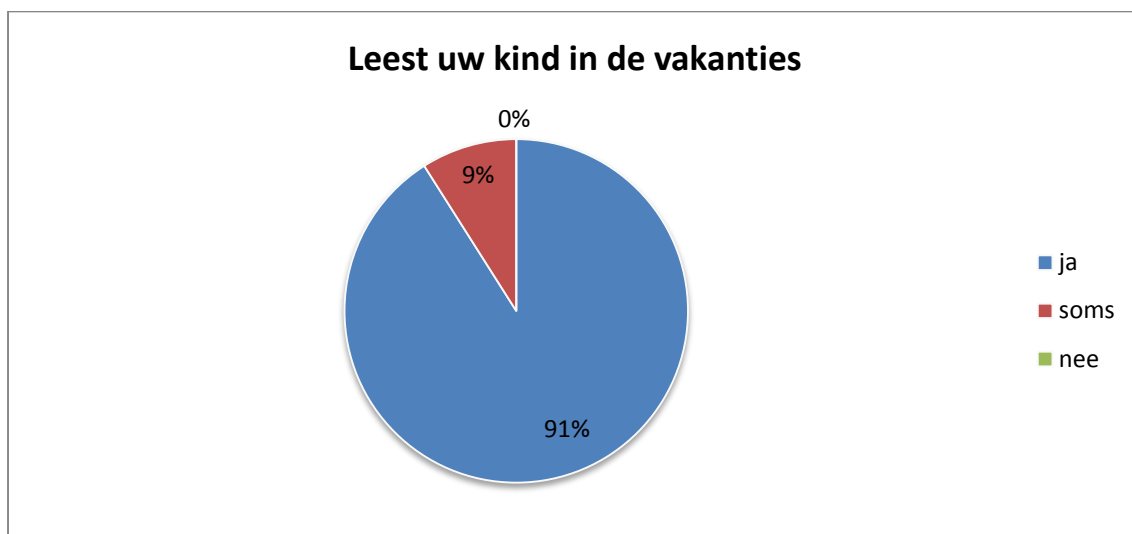
Grafiek 7: frequentie van het thuis lezen

Ruim 91% van de ondervraagden die response hebben gegeven op de enquête, lezen thuis meerdere keren per week. 9% leest 1 keer per week. Er is niemand die minder dan 1 keer per week leest of ook wel niet leest.

Grafiek 8: frequentie samen lezen met uw kind

Door 63% wordt er thuis meerdere keren per week samen gelezen met het kind. 37% leest 1 keer per week samen met het kind. Er zijn dus van de ondervraagden geen ouders of verzorgers die niet lezen met hun kind.

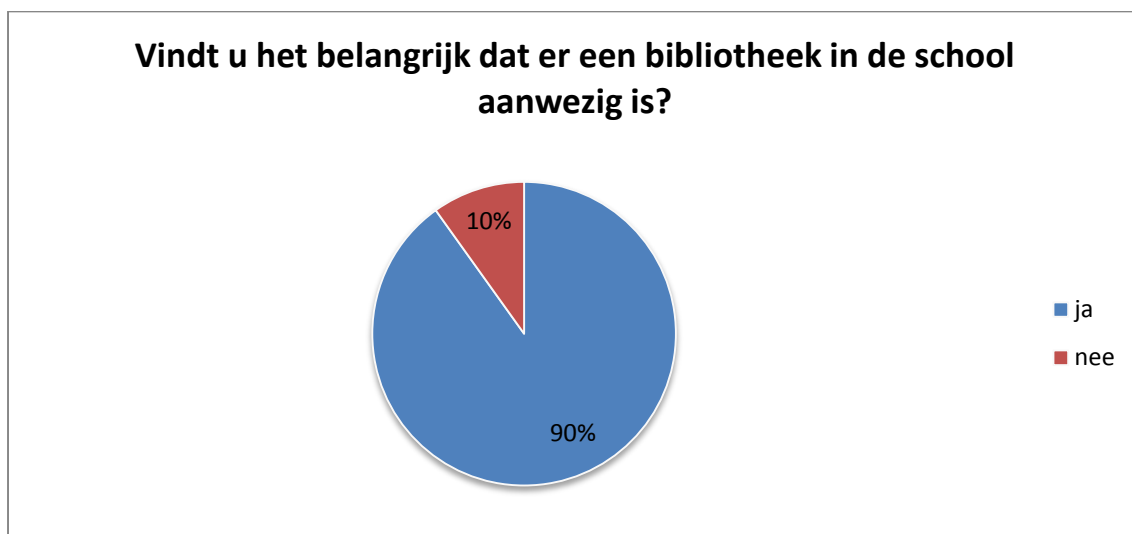
Grafiek 9: lezen in de vakantie

In de vakanties wordt er door het merendeel nog gelezen. Er zijn een aantal ouders die antwoorden dat hun kind soms leest in de vakantie. Dit antwoord had ik niet in mijn enquête staan maar werd zelf aangevuld door de ouder of verzorger.

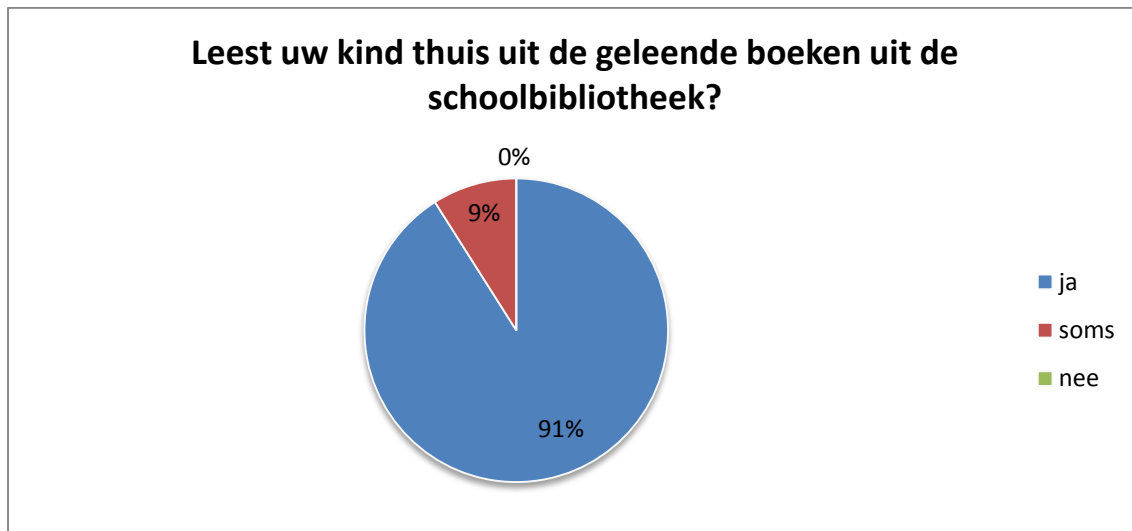
Grafiek 10: plezier in het lezen

91% geeft aan dat zijn of haar kind plezier heeft in het lezen van boeken. 9% geeft aan dat zijn of haar kind geen plezier heeft in het lezen van boeken. Wanneer ik kijk naar het aantal response dat ik gekregen heb, betreft dit 1 ouder die dit aan geeft.

Grafiek 11: belang bibliotheek

In vergelijking met de kleuters zijn er bij de ondervraagden van de groepen 3 t/m 8 ouders die de bibliotheek in de school niet geheel belangrijk vinden. Er is ook 1 ouder die deze vraag niet ingevuld heeft. Vandaar dat er nu een percentage van 90% en 10 % te zien is.

Grafiek 12: geleende boeken bibliotheek

Ook hier hebben de ouders zelf een aanvulling gegeven op de antwoorden. Een ouder heeft aangevuld dat zijn of haar kind soms in de geleende boeken leest.

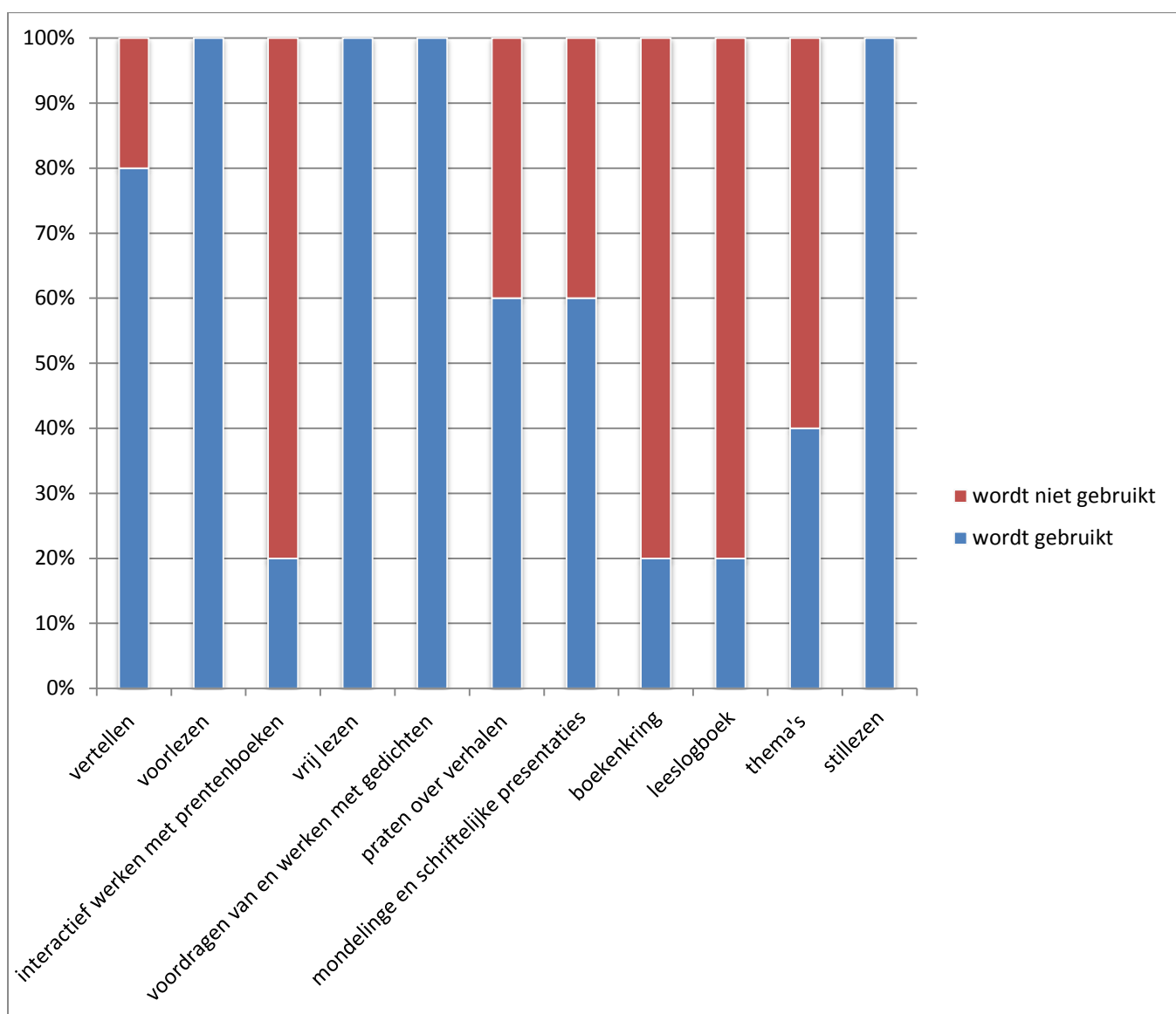
Uit de ingevulde enquêtes is gebleken dat bij de geënquêteerde kleuters er thuis veel met boeken gedaan wordt. Het merendeel leest zijn of haar kind meerdere malen per week voor. Ook wordt er unaniem ja geantwoord op de vraag of hun kinderen plezier hebben in het (voor)lezen. Allen vinden de bibliotheek in de school van belang. Eén ouder heeft zowel ja als nee ingevuld op de vraag of ze de bibliotheek in de school van belang vindt. Als argument schrijft deze ouder erbij dat ze al vaak met hun kind naar de openbare bibliotheek ging om boeken te lenen, maar het voor de ouders die niet in staat zijn om hier heen te gaan, de bibliotheek in de school een uitkomst is. Er wordt ook veel door de leerlingen gelezen uit de boeken die uit schoolbibliotheek geleend worden. Ook wordt de bibliotheek op school als makkelijk ervaren. 100% van de ouders die de enquête ingevuld hebben, leest met hun kind uit die boeken. Eén ouder schreef er als aanvulling nog bij: maandag ophalen en woensdag weer terug. Deze ouder heeft de geleende boeken dus binnen 2 dagen uit.

Bij de enquêtes van de groepen 3 t/m 8 waren de meningen verdeeld. Wel wordt er gelukkig thuis gelezen door of met het kind. Bij 91% van de ingevulde enquêtes leest het kind meerder keren per week. En ruim 63% leest meerdere keren per week samen met het kind. Er is één ouder die aangeeft de schoolbibliotheek niet belangrijk te vinden en één ouder heeft deze vraag niet ingevuld. Ook zijn er bij 2 vragen een eigen antwoord toegevoegd door de ouder/verzorger. Bij de vraag of het kind veel leest in de vakanties heeft een ouder 'soms' neergezet. En bij de vraag of het kind leest uit de geleende boeken van de schoolbibliotheek is er ook 'soms' aangegeven. Deze resultaten heb ik meegenomen in de grafiek.

6.2.2 Enquêtes leerkrachten

De enquêtes zijn aan elke leerkracht van de klas afgenomen. Ik heb iedere enquête terug gekregen. Hierop hebben zij aangegeven hoeveel minuten er in een week besteed wordt aan stillezen en welke werkvormen van leesbevordering er al gehanteerd worden in de klas. In elke klas wordt er 1 uur en 45 minuten per week besteed aan stillezen in de klas. In de klassen verschilt het van 30 minuten per week tot 2 ½ uur in de week.

Bij leesbevordering horen verschillende werkvormen, die door de leerkracht wordt georganiseerd. De functie van deze werkvormen is om kinderboeken onder de aandacht te brengen en zo de leerlingen te verleiden om deze boeken te gaan lezen (Walta, 2014). Wat betreft de werkvormen die er gehanteerd worden in de klassen ziet u hieronder een tabel. In deze tabel is te zien hoeveel er gewerkt wordt met elke werkvorm.

Zoals hierboven in de grafiek te zien is worden vrijwel alle werkvormen, die ik uit het boek van Walta(2014) gehaald heb, gehanteerd. Al deze werkvormen hebben als doel om kinderboeken onder de aandacht van de leerlingen te brengen, zodat zij die boeken zelf gaan lezen, of om een verbinding te leggen met andere onderwijsinhouden of -doelen (Walta, 2014). In deze resultaten is terug te zien dat 100% van de ondervraagden voorleest, werkt

met gedichten en de kinderen laat vrij en stil lezen. 4 van de 11 werkvormen wordt dus in elke klas toegepast. Verder worden bijna alle werkvormen door het merendeel van de leerkracht gebruikt, met uitzondering van het werken met prentenboeken, de boekenkring en het leeslogboek. Het werken met prentenboeken wordt maar 20% toegepast, waarschijnlijk zijn dit alleen de kleuterklassen. Voor de groepen 3 t/m 8 is het aanbod wat betreft prentenboeken gering (Walta, 2014). De boekenkring en het leeslogboek worden ook weinig gebruikt binnen de school. Terwijl deze werkvormen toch een belangrijk onderdeel zijn van leesbevordering. De boekenkring wordt zelfs de rotonde van de leesbevordering genoemd (Walta, 2014). Dit zouden dus ook mijn aanbevelingen naar de school zijn. Meer gebruik maken van voornamelijk de boekenkring, omdat deze door de gehele school gebruikt kan worden.

6.3 Schoolbibliotheek

Voor het beantwoorden van mijn deelvraag, *Welke verbeteringen kunnen er op school nog toegepast worden wat betreft het bevorderen van leesplezier en leesmotivatie?* Heb gekeken naar wat er op de school al is aan materiaal om het lezen te stimuleren. Hierin heb ik de bibliotheek meegenomen die in de school aanwezig is.

Honderd kleine scholen in Nederland krijgen met financiële steun van de Stichting Kinderpostzegels een eigen bibliotheekje. De bibliotheek op school betekent ook werken aan verbetering van de taalvaardigheid, maar ook het verbeteren van de leesmotivatie. De schoolbibliotheek is dus de motor van de leesbevordering. Zonder aantrekkelijke, eigentijdse kinderboeken kan leesbevordering nooit de basis van leesonderwijs worden (Walta, 2014). Onder het woord schoolbibliotheek verstaan we alle kinderboeken die op een school aanwezig zijn en het beheer ervan. Op desbetreffende school wordt de bibliotheek onderhouden en beheerd door een groep moeders. Deze biebouders zorgen voor uitlening, door middel van een door hun onderhouden uitleensysteem. Voordat de bibliotheek gerealiseerd werd, hebben deze ouders alle boeken voorzien van een code en in het systeem gezet.

De voorraad boeken van de bibliotheek wordt nog iedere week aangevuld. Leerkrachten of de biebouders komen nog vaak boeken tegen bij een leuke aanbieding of op een andere manier. Deze boeken worden dan aan de leescoördinator getoond en zij bepaalt of het iets is voor de bibliotheek of niet. De bibliotheek op de school bevat dan ook een groot aantal boeken van verschillende genres en niveaus. De boeken worden leuk gepresenteerd. Zo staan er vaak boeken op een bepaald thema of een schrijver bij elkaar, als voorbeeld de boeken van Dolfje weerwolfje. Deze werden leuk gepresenteerd aan een wand met daarbij een pop van Dolfje weerwolfje. Ook bij de kleuterafdeling vinden we een dergelijke presentatie. Hier als voorbeeld de boeken van Kikker.

Ook wordt er op de school veel samengewerkt met de bibliotheek. De klassen kunnen dan meewerken aan allerlei projecten. Zo heeft mijn klas laatst een bezoekje gebracht aan de grotere bibliotheek in de regio. Op deze ochtend kregen de leerlingen spelenderwijze uitleg over hoe de bibliotheek werkt. Hoe kun je boeken lenen, wat betekenen de plaatjes op de boeken etc. Niet alleen op het gebied van leesonderwijs vindt er een samenwerking plaats, maar ook voor andere projecten. Bijvoorbeeld op het gebied van wereldoriëntatie.

6.4 Uitkomst van de hypothese

Naar aanleiding van een gestelde hypothese in hoofdstuk 4.3 van dit verslag, kan ik zeggen dat deze hypothese niet helemaal correct is. Zoals al eerder beschreven is, zijn er weinig enquêtes ingeleverd. Ik kan dus niet vaststellen of dit bij de overige enquêtes ook positief ingevuld zou worden. Ik moet het dus doen met de resultaten die ik heb. En uit deze resultaten is een positief beeld gecreëerd. Na een analyse van de afgenomen enquêtes aan de ouders, stel ik vast dat de leerlingen van deze school het lezen niet eens zo erg vinden. Er wordt thuis veel aandacht besteed aan het lezen met en door hun kinderen. Ook blijkt uit de resultaten dat de leerlingen plezier hebben in het lezen.

Uit de enquêtes aan de leerkrachten is gebleken dat er al veel werkvormen van leesbevordering gebruikt worden in de school. Zoals in de tabel in hoofdstuk 6.2.2 aangegeven, is er te zien dat er 3 werkvormen zijn die iets minder aan bod komen. Dit zijn de volgende werkvormen: interactief werken met prentenboeken, de boekenkring en het leeslogboek. Uit literatuur (Walta, 2014) blijkt dat er voor de werkvorm: interactief werken met prentenboeken, ook weinig prentenboeken beschikbaar zijn die te gebruiken zijn bij een groep 3 of hoger, dit kan dus een oorzaak zijn van het weinig gebruiken van deze werkvorm. Wanneer men kijkt naar de boekenkring is dit anders. Deze werkvorm zou gebruikt kunnen worden door de hele school. De boekenkring is namelijk de verbindende werkvorm binnen de leesbevordering. Je houdt een “spreekbeurt” over jouw gelezen boek (Walta, 2014). Deze werkvorm zou prima van groep 1 t/m 8 gebruikt kunnen worden. Het leeslogboek is weer een typisch voorbeeld van een werkvorm die niet door de hele school gebruikt kan worden, maar ik zal deze werkvorm wel aanbevelen voor de groepen 3 t/m 8. Verslagen schrijven over boeken is namelijk nog niet weggelegd voor kleuters. Wel zou je dit als leerkracht prima nog in kunnen zetten. Je kan bijhouden welke boeken je voorgelezen/behandeld hebt in de klas en naar een waardering vragen aan de klas, dit houdt je dan zelf bij. Deze werkvorm zou dus prima in de groepen 3 t/m 8 gebruikt kunnen worden.

De schoolbibliotheek heeft een positieve invloed gegeven aan het leesonderwijs op desbetreffende school. De school was erg actief wat betreft het opzetten van deze bibliotheek. Ook ouders kijken positief aan tegen deze aanschaf.

7. Conclusies en aanbevelingen

Leesplezier zorgt voor leesmotivatie en gemotiveerde kinderen willen beter worden in lezen. Het versterken van leestechiek en leesbegrip heeft als doel meer te kunnen genieten van zakelijke en creatieve teksten, aldus Walta (2014). Daarom moeten wij het lezen gaan bevorderen. We moeten de leerlingen stimuleren bij het lezen door het aanbieden van werkvormen. In dit onderzoek dan ook vooral gekeken naar hoe de school om gaat met leesbevordering. Hierbij heb ik zowel leerkrachten als ouders betrokken.

Er wordt op de school wel degelijk wat gedaan met boeken. Uit de resultaten van de enquête die afgenomen is aan de leerkrachten, blijkt dat in de school elke werkvorm van leesbevordering wel in 1 of meerdere klassen voorkomt. We spreken dan over de volgende werkvormen: vertellen, voorlezen, interactief werken met prentenboeken, vrij lezen, voordragen van en werken met gedichten, praten over verhalen, mondelinge en schriftelijke presentaties, boekenkring, leeslogboek, thema's en stillezen (Walta, 2014). Als het gaat om het stillezen hoeft de school ook niet veel te verbeteren. In elke klas wordt er aan gedaan. In mijn eigen stagegroep, groep 3/4, gaan de leerlingen uit groep 3 elke ochtend met een leesmoeder mee, om zo hun leesniveau op peil te houden en te kunnen observeren.

7.1 Aanbevelingen

Om terug te komen op de onderzoeksvraag: *op welke manier kunnen leerkrachten en ouders op de school de leesmotivatie en het leesplezier van kinderen vergroten/bevorderen?* Kom ik tot het resultaat dat er nog meer gewerkt worden met de volgende werkvorm: de boekenkring. Als ik naar de resultaten van de enquête kijk, is dit een werkvorm die nog weinig aan bod komt terwijl deze juist door de hele school gehanteerd kan worden.

Ik wil de school dan ook aanbevelen om hier meer mee te gaan werken in alle groepen. De school beschikt over een eigen bibliotheek dus de leerlingen hebben genoeg materiaal ter beschikking om een boekenkring te kunnen organiseren. Ik zal de school een korte uitleg gaan aanbieden over de boekenkring, wat houdt het in en hoe werk je er mee. Het leeslogboek zou eventueel ook nog toegepast kunnen worden, maar deze werkvorm wordt al lastigere bij de kleuters. Wanneer je dit bij de kleuters toe wilt passen, zou je zelf de administratie, ook wel het logboek, bij moeten houden omdat kleuters nog niet in staat zijn te schrijven. In de groepen 3 t/m 8 zou deze werkvorm wel een goede uitkomst zijn.

Zoals ik al eerder aangaf in mijn theoretisch kader, te zien in hoofdstuk 2, ligt het bevorderen van het lezen niet alleen bij de school, ook de ouder draagt hier aan bij. Lezen moet je leren, zowel thuis als op school. Een stimulerende leesomgeving en tijd om te lezen zijn van groot belang om de lezer te vormen en te motiveren. De rol van ouders is hierin erg belangrijk. Naar aanleiding van de enquêtes die afgenomen zijn, kan ik de conclusie trekken dat de ondervraagde ouders wel degelijk hun steentje bijdragen aan het leesgedrag van hun kinderen.

Mijn conclusie is dan ook dat er op de school goed gewerkt wordt met de kinderen als het gaat om het leesonderwijs. De leerlingen wordt genoeg materiaal aangeboden in verschillende werkvormen. Hierdoor worden zij gestimuleerd en zullen het lezen niet als onplezierig gaan ervaren.

7.2 vragen en discussiepunten

In de discussie zal ik terugkijken op mijn onderzoek en sterke en zwakke punten daarin benoemen.

De enquête voor de ouders/verzorgers is slechts door een klein deel ingevuld en terug gegeven. De resultaten en conclusies zijn dan ook maar gebaseerd op een klein deel van de ouders/verzorgers van de leerlingen op de school. Voor een onderzoek is het onaangenaam als je niet aan de gewenste gegevens kunt komen. Het gevolg daarvan is dat mijn onderzoek niet een breed gedragen beeld weergeeft, maar slechts uitgaat van de gegevens die bekend zijn. En de resultaten van deze enquêtes vermoedelijk niet geheel kloppen.

8. Samenvatting

Als onderwerp voor dit onderzoek is mij leesbevordering aanbevolen. De school vernam dat er steeds minder gelezen werd. In dit onderzoek heb ik dus gekeken naar, en of dit daadwerkelijk zo is en hoe dit verbeterd kan worden. Leesplezier zorgt voor leesmotivatie. Gemotiveerde kinderen willen beter worden in lezen. Het versterken van de leestechiek en het leesbegrip heeft als doel meer te kunnen genieten van zakelijke en creatieve teksten, aldus Walta (2014). Daarom moeten wij het lezen gaan bevorderen. We moeten de leerlingen stimuleren bij het lezen door het aanbieden van werkvormen.

Of het daadwerkelijk zo is, dat de leerlingen niet veel lezen en hier geen plezier in hebben, heb ik onderzocht door middel van enquêtes aan de ouders/verzorgers en leerkrachten. Ook heb ik nog een kleine observatie gedaan binnen de school. Naar aanleiding van de enquêtes ben ik tot de conclusie gekomen dat er binnen de school en thuis wel veel aan lezen gedaan wordt en de leerlingen hier ook plezier in hebben. De school heeft in de periode dat ik er stage liep en mijn onderzoek deed een eigen bibliotheek gekregen. Hierdoor wordt het lezen op desbetreffende school nog meer bevorderd. Uit de enquêtes bleek dan ook dat veel ouders de bibliotheek een plezierige aanschaf vonden. Wat betreft het werken met de verschillende werkvormen die het lezen bevordert, kan er nog gewerkt worden met een werkvorm die nog niet veel gehanteerd wordt, namelijk de boekenkring. Ook kan ik voor de groepen 3 t/m 8 het leeslogboek aanbevelen.

Dit onderzoek schetst dus een beeld over leesbevordering waarbij veel theoretische informatie wordt gegeven over leesbevordering en er gekeken is naar wat er binnen de school nog verbeterd kon worden, zodat de leerlingen meer lezen en het lezen leuker vinden.

9. Literatuurlijst

- Chambers, A. (2002). *De Leesomgeving. Hoe volwassenen kinderen kunnen helpen van boeken te genieten*. Den Haag: Biblion Uitgeverij.
- Collie, J. v. (2007). *Leesbeesten en boekenfeesten*. Den Haag : Biblion .
- Donk, C. v., & Lanen, B. v. (2010). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.
- Fiori, L., & Hardeveld, J. v. (2013). *Leeskilometers maken op school*. Amersfoort: Drukkerij Wilco.
- Kemmeren, C., Koeven, E. v., Louws, J., Markesteijn, C., Paus, H., & Verhallen, J. (2006). *Aan de slag met kinderboeken. Een programma leesbevordering ten behoeve van pabostudenten*. Leidschendam: Biblion .
- Mol, S. (2010). *To Read Or Not To Read*. Leiden : Leiden University.
- Oberon. (2012). *Leesbevordering in het basisonderwijs. Een onderzoek naar actualiteiten en toekomstperspectief*. Amsterdam : Stichting Lezen .
- SLO. (2014). *Kerdoelen*. Retrieved 2014 йл 22-december from SLO nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling: <http://www.slo.nl/primair/kerndoelen/>
- Stichting Lezen. (2014). *Ouders betrekken bij het lezen. Over het hoe en waarom van het betrekken van ouders bij de leesopvoeding thuis*. Amsterdam: Stichting Lezen.
- Vriens, J. (2010). 'Dus jij wil mij dwingen om te lezen' Of: we moeten al zoveel! *Leesgoed*, 43.
- Walta, J. (2014). *Open boek*. Eindhoven : Lecturis.

Bijlagen

1. Enquête voor de ouders
 - Enquête groep 1 en 2
 - Enquête groep 3 t/m 8
2. Enquête voor de leerkrachten
3. Observatie

Enquête voor de ouders

Enquête groep 1 en 2

Enquête

Vindt uw kind het fijn om voorgelezen te worden?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

Hoe vaak leest u uw kind voor?

- ☐ Meerdere keren per week
- ☐ 1 x per week
- ☐ Minder dan 1 x per week

Heeft uw kind plezier in het (voor)lezen van boeken?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

Vindt u het belangrijk dat er een bibliotheek in de school aanwezig is?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Leest uw kind thuis uit de geleende boeken uit de schoolbibliotheek?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Enquête groep 3 t/m 8

Enquête

Vindt uw kind het fijn om voorgelezen te worden?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

Hoe vaak wordt er thuis gelezen door uw kind?

- ☐ Meerdere keren per week
- ☐ 1 x per week
- ☐ Minder dan 1 x per week

Hoe vaak leest u thuis samen met uw kind?

- ☐ Meerdere keren per week
- ☐ 1 x per week
- ☐ Minder dan 1 x per week

Leest uw kind in vakanties?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Heeft uw kind plezier in het lezen van boeken?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

Vindt u het belangrijk dat er een bibliotheek in de school aanwezig is?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Leest uw kind thuis uit de geleende boeken uit de schoolbibliotheek?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Enquête voor de leerkrachten

Vragen leerkrachten

Hoeveel tijd wordt er per week besteed aan stillezen in de klas?

Welke werkvormen van leesbevordering worden er al toegepast bij jou in de klas?

- ☐ Vertellen
- ☐ Voorlezen
- ☐ Interactief werken met prentenboeken
- ☐ Vrij lezen
- ☐ Voordragen van en werken met gedichten
- ☐ Praten over verhalen
- ☐ Mondelinge en schriftelijke presentaties
- ☐ Boekenkring
- ☐ Leeslogboek
- ☐ Thema's
- ☐ Stillezen
- ☐ Anders, namelijk _____

Observatie

Observatie

Vragen	Antwoord ja of nee
Er bevinden zich prentenboeken in de schoolbibliotheek	Ja Aanvulling: boeken worden ook steeds aangevuld
Er bevinden zich boeken van verschillend niveau in de bibliotheek	Ja
De school doet mee aan projecten wat betreft leesonderwijs	Ja Aanvulling: niet alleen voor leesonderwijs, vaak samenwerking met bibliotheek
Iedere klas bevat leesboeken	Ja
Er is een leescoördinator aanwezig	Ja
Ouders werken mee aan het leesonderwijs binnen de school	Ja Aanvulling: de bibliotheek is tot stand gebracht met behulp van ouders, zij plastificeerden de boeken, gaven de boeken een code en zijn aanwezig bij ruilen van boeken.